

ПРАВО НА ДОСТАТНІЙ ЖИТТЄВИЙ РІВЕНЬ В УКРАЇНІ

Мінуліна В. І., здобувач ступеня вищої освіти бакалавра 2 курсу Навчально-наукового інституту № 3, Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Сьох К. Я.**

Конституція України (далі – КУ) стверджує, що ознаками України як соціальної держави є соціальна спрямованість економіки, закріплення та державні гарантії реалізації соціальних прав громадян – одним з найактуальніших питань останнім часом є право на соціальний захист і достатній життєвий рівень (статті 46,48). Розгляд цього питання є досить широким та містить в собі багато понять. Адже останніми роками, насамперед завдяки зусиллям певного кола політиків, юристів питання захисту прав людини в Україні набуло загальносуспільного масштабу і політичного значення. Актуальність цієї теми полягає в тому, що право на достатній життєвий рівень є одним із головних і основоположних в системі прав і свобод людини і громадянина, але доки дане право не буде в повній мірі реалізовано в нашій країні, то зазначена тема не втратить своєї актуальності. Тим більш доречною вона здається на нашому рівні розвитку, тобто є доцільною проблемою на тлі сучасних євроінтеграційних процесів та ситуації яка склалася в цілому в Україні..

Необхідно зазначити ,що людина – є найвищою цінністю, та основою і метою для правової і соціальної держави. Охороняючи її життя та гідність, держава забезпечує свою власну основу - існування особистості як морального суб'єкта права і громадянина держави. Саме це є вихідним постулатом Конституції України, яка проголосила соціальність держави(адже Конституція України закріплює, що Україна є соціальною державою (ст.1 Конституції України)). Це передбачає забезпечення соціальної безпеки громадян, створення необхідних і достатніх умов для реалізації соціальних прав людини і громадянина.

Право людини на достатній життєвий рівень об'єднує собою не лише усі інші соціальні права в одну цілісну систему, але й зумовлює сутність та зміст правового регулювання більшості громадянських та політичних прав. Це право слід розглядати в двох взаємопов'язаних аспектах: з одного боку, держава створює умови, за яких кожна здорова, дієздатна людина має реальні можливості забезпечити такий рівень свого життя, який відповідає її уявленням, а з іншого, держава зобов'язана використовувати усі свої матеріальні, політичні, організаційні та інші ресурси задля забезпечення достатнього життєвого рівня соціально незахищених верств населення [2, с.13].

У статті 48 КУ, в якій передбачено право на достатній життєвий рівень, є єдиною нормою другого розділу, даного нормативно-правового акту, яка не містить в собі спеціальних конституційних гарантій цього права та не конкретизує його. У цьому акті зазначається лише ,що достатній життєвий

рівень включає в себе тільки достатнє харчування, одяг і житло. За порушення цього права юридична відповідальність не передбачається.

Дане право варто розглядати як державний стандарт, що має використовуватися при визначенні обсягу соціального забезпечення громадян. Механізм забезпечення права громадян України на достатній життєвий рівень є однією з головних частин більш широкого, загального механізму реалізації соціальних прав громадян, який, у свою чергу, є складовою частиною механізму реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина в цілому. Механізм реалізації права на достатній життєвий рівень є достатньо складним і включає в себе низку структурних компонентів: економічний, політичний, соціальний, правовий, духовно-культурний та психологічний. У своїй сукупності усі ці компоненти спрямовані на досягнення особою такого рівня життя, яке є гідним людини у сучасному цивілізованому світі [3, с. 11].

Серед основних проблем реалізації права на достатній рівень життя у повному обсязі є: заробітна плата в малих розмірах, демографічна криза, занижений розмір прожиткового мінімуму, високий рівень бідності та безробіття, недосконалість чинного законодавства у сфері соціальної політики, зокрема в частині встановлення відповідальності за порушення його положень, декларативність більшості прийнятих соціальних програм, відсутність системних і скоординованих дій органів державної влади, щодо забезпечення реалізації конституційних прав громадян, зокрема і права на достатній життєвий рівень. На жаль, у реальному житті закріплені в нормативно-правових актах законодавства положення щодо забезпечення права на достатній життєвий рівень та встановлена для його реалізації і захисту система гарантій здебільшого знаходиться не на належному рівні, як це повинно бути для нормальної розвинутої країни.

Основними органами, які забезпечують реалізацію, гарантії та захист права на достатній життєвий рівень є Верховна Рада України, Конституційний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Президент України, Кабінет Міністрів України, Міністерство праці та соціальної політики України, а також місцеві державні адміністрації. Проаналізувавши функції вказаних органів можна зазначити, що основною проблемою в забезпеченні органами державної влади України права громадян на достатній життєвий рівень є відсутність узгодженості, координації та налаштованості різних органів держави на кінцевий соціально значущий результат у вигляді досягнення пересічними громадянами життєвого рівня, гідного людини та [4, с. 16].

Сьогодні усім стало зрозуміло, що усі державні проблеми повинні реалізовуватися через призму загальнолюдських цінностей, до яких відносяться життя людини, її здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека. Основним Законом України передбачено, що права і свободи людини та їх гарантії мають визначати зміст і спрямованість діяльності держави, її головний обов'язок, який вони повинні виконувати в повному обсязі та вдосконалювати. [5, с. 191].

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що визнання одного із основних пріоритетів соціальної політики в Україні забезпечення права на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, на практиці надання державних гарантій у цій сфері супроводжується системним невиконанням затверджених програм,

концепцій, стратегій, що у підсумку призводить до погіршення добробуту населення. Серед напрямків вирішення зазначеної проблеми можна зазначити наступне : удосконалення чинного законодавства України, насамперед через усунення всіх наявних прогалин, а також розробку координації дій державних органів, що мають відношення до забезпечення прав людини і громадянина. Також одне з доцільніших вважається реформування сфери соціального захисту, тобто її удосконалення, яке повинне базуватися на програмах ,які в свою чергу допоможуть дієздатному населенню реалізувати себе в своєму напрямку ,що призведе до меншого відсотку безробіття ,та захисту більш уразливої верстви населення, а також підвищення відповідальності посадових осіб за порушення законодавства у сфері забезпечення права на достатній життєвий рівень через встановлення конкретної міри покарання у законодавчих актах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // Відомості Верховної ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Основи демократії: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / за заг. ред. Антоніни Колодій. Київ: Ай-Бі, 2002. 684 с.
3. Веклич, В.О. Форми й методи реалізації функції держави щодо забезпечення, захисту прав та свобод людини і громадянина / В.О. Веклич // Віче : журнал Верховної Ради України. 2011. № 4. С. 10-13.
5. Мацокін В.В. Право громадян України на достатній життєвий рівень: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 «Конституційне право» / В.В. Мацокін; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків, 2008. 20 с.
6. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: підручник / М.С. Кельман, О.Г. Мурашин. Київ: Кондор, 2008. 477с.

ВИДИ КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Міщенко А.В. аспірантка кафедри конституційного права і прав людини Національної академії внутрішніх справ

Питання визначеності природи конституційно-правових обмежень соціально-економічних прав людини має теоретичне і практичне значення. Важливо досягнути єдиного підходу в критеріях класифікації конституційно-правових обмежень соціально-економічних прав людини, адже це в подальшому визначить правовий механізм регулювання конкретного виду обмежень соціально-економічних прав.

Конституційно-правове обмежень соціально-економічних прав людини полягає у зменшенні обсягу допустимих варіантів поведінки, шляхом визначення певних меж або шляхом встановлення повної чи часткової заборони діяти у певний спосіб у зв'язку з суспільною необхідністю забезпечення балансу інтересів у суспільстві.